

Bya-bladet

Nr 32

Maj 2019

Årgång 10

Biblioteket i Älvsbyn med vår Forskarhörna och Forskargrotta.

OBS! Bemanningen i Forskarhörnan, sommarstängt 1 maj till den 26 augusti. OBS!

Ännu en vår randas

Ännu en vår randas med snösmältning och flyttfåglar samt tankar och förhoppningar inför en stundande sommar. Under sommarhalvåret kommer Norrbottens museum att företa en arkeologisk undersökning av högarna på Selholmen och vi får väl se vad man kan hitta där. En arkeologidag med föreläsning och guidning på utgrävningsplatsen planeras också i slutet av augusti. Vi får väl se vad forskarföreningen kan hjälpa till med. Vi är i varje fall tillfrågade.

Under vintern har jag själv haft anledning att lite närmare komma i kontakt med moderna bouppteckningar och funnit att de numera är mycket summariska i jämförelse med de från förr i tiden. Då var inga föremål för ringa för att medtagas vid en inventering. Sannolikt därför att man inte hade alltför mycket ägodelar att redovisa. Ett dåtida bo var relativt föremålsfattigt.

Den ringaste bouppteckning jag skådat är den efter vaccinatören Jöns Wennberg i Överkalix, som år 1873 efterlämnade en behållning på blott 86 öre. Det enda av värde som fanns i boet var en av Sundhets Collegium utdelad silvermedalj för väl genomförd vaccinering, men den upptogs ej till värde eftersom den ansågs som en personlig hedersbevisning. I rättvisans namn må dock sägas att mannen ifråga bodde hos sin son i Tansjärv och sannolikt hade gjort sig av med det mesta av jordiska ägodelar mot s k föregångsvillkor. Han satt med andra ord på undantag.

Det får mig att minnas en husförhörshistoria där hemifrån. När prästen ur husförhörslängden läste upp "undantagsmannen Nils Nilsson Långström", utropade gubben som var gammal och hörde illa: "Bo sönda skodom tä bort me?" Det är nog tur att vi inte längre blir satta på undantag när vi blir gamla!

Trevlig sommar
Ansan

Innehåll:

sidan

Ord från styrelsen	1
Från red.	2
Telefonlista, styrelsen	2
Cirklar/kurser, försäljning	3
Årsmötet 2019	4-5
Kyrkobyggaren Olof Jonsson Cartau	6-11
Fortsättning på "Sjukvården i Norr"	12-18
Drunkningsolycka i Piteälven..	19
Gamla foton	20-21

Vår i Lomtjärn. 25 april 2019

Hej mina forskarvänner.

Ja nu känns det som riktig vår! Till och med vår-förkylning har jag fått känna på, länge sen jag var så ordentligt förkyld. Men det är övergående problem. Björkens hängen bredvid min balkong har nu kommit, ett säkert vårtecken, men inte så trevligt att få frömjölet sen på balkongen!

Nu ska då Byabladets sidhuvud vara okej, i några nummer har det varit fel på det, något som jag inte uppmärksammat.

Vi har haft cirkelverksamhet i ABFs regi, även under våren, men det har strulat lite, bl. a. med internet uppkopplingen. Men deltagarna har varit tålmodiga och alla har ställt upp! Deltagarna har haft med sina datorer och det har varit några från styrelsen som hjälpt till. Det är ju så att ingen blir fullärd, men vi har bytt kunskaper mellan varann. DISGEN-programmet som vi använder kommer mycket tätt med uppdateringar, både på gott och ont. Så är vi ju olika individer som har olika arbetssätt och metoder. ArkivDigital har också kommit med många nyheter och förbättringar, svårt hinna med allt nytt, speciellt för de som inte hållit på med släktforskning så länge.

Alla nyheter kanske inte alla anammar, därför upplever jag att den här arbetsformen passar bra, även då kunskaper och erfarenheter av släktforskningen är varierande i gruppen.

Styrelsens sammansättning efter årsmötet år 2019:

Ordf. Anders Sandström	Tel: 070-678 89 75
Kassör. Catharina Berggren	Tel: 070-891 22 74
Sekr. Inger Torgersson	Tel: 070-634 52 53
Ledam. Ann-Sofie Öberg	Tel: 070-274 54 90
Vice ordf. Monika Jonsson	Tel: 070-22 10 294
Ledam.. Börje Isaksson	Tel: 072 514 15 88
Ledam. Berit Ljuslinder	Tel: 070-523 67 68

Ers. Tomas Granström	Tel: 070-663 72 32
Ers. Kurt Jarvelius	Tel 073-140 55 32
Ers. Margareta Holmström	Tel 070 664 45 86
Ers. Kerstin Strömberg	Tel: 0929- 102 50
Ers. Inger Öhlund	Tel: 070-678 52 04
Revisor. Runo Bergqvist	Tel: 0929-108 94
Revisor ers. Bo Öhlund	Tel: 0929-554 40

Valberedning:

Britt Norman	Tel: 073 803 77 22
Helena Stenberg	Tel: 070-624 91 89
Margaretha Johansson	Tel: 073-96 44 559

Frågor och synpunkter angående Byabladet:
Gun Jonsson Tel: 070-320 77 56
eller ordföranden.

Några av deltagarna i Disgen-cirkeln.

Från vänster: Gerd Fjällås, Börje Isaksson, Margaretha Holmström och Berit Ljuslinder. De som saknas på bilder är Inger Jarvelius, Birgit Lundkvist, Ann-Sofie Öberg samt fotografen Inger Torgersson.

Nu har ju forskarhörnan ingen bemanning under sommaren. Men biblioteket är ju öppet och jag ställer gärna upp med rådgivning och hjälp när det gäller ArkivDigital och DISGEN-programmen, kan inte jag så har vi en duktig fadder i DIS-Nord, som vi kan rådfråga, han kan det mesta.

Ha nu en riktigt trevlig sommar och njut av

soliga dagar, men passa på att forska när det eventuellt regnar!!

Vi hörs

Gun

Cirklar/kurser.

Är du intresserad av någon studiecirkel i släktforskning?

Anmäl önskemål till någon i styrelsen eller gör ett besök på ABF.

Du kan även ringa ABF tel. Vxl 0771-96 50 22, Mobil: 076-144 39 49

Välkommen!

Inventering av gravstenar avslutad.

Gruppen som jobbat med inventeringen anser inventeringen avslutad. De har tillsammans lagt in över 7 300 namn på nya, gamla och skogs-kyrkogården.

Googla på gravstensinventeringen så kommer du till en sida att välja län, kommun, kyrkogård osv.

Bilden här bredvid är ej från Älvsby kyrkogård.

Försäljning:

Nu har vi rea på återstående böcker

(föret 300:-)

Byar i södra Älvsbyn Nu 100:-

Älvsbyns Forskarförenings bok om Byar i södra Älvsbyn. Historik över byarna Nygård, Höggheden, Nydal, Bränna, Småträsk, Tvärsel, Snårbäcksliden och Kälsberg. Utgiven 2011.

Priset är 100 kr och för postförsändelse tillkommer porto. **70 kr**

OBS! REA.

Beställ via e-post:

gunjons@telia.com

eller Gun tel: 070-320 77 56.

Nu finns häftet "Berättelser från Vidsel med omnejd" att köpa för 100: + frakt om vi ska skicka det.

Det är åtta Bredsel/Vidselsbor som berättat om sina liv från förr.

Gun Tel: 070-320 77 56

eller e-post gunjons@telia.com

Gamla hantverk i Älvsbybygden I och II samt Älvsby Kyrkstad

PDF-filer av tre häften om Älvsbybygden som inte finns i nytryck längre. Ursprungligen utgiven av Älvsby Hembygdsförening samt Kyrkstadsgruppen, mellan 1996-1999. Barberare & Herrfrisörer, Barnmorskor, Damfrisörer, Murare, Skomakare, Smeder, Sotare, Stenarbetare, Sömmerskor, Urmakare, Bagare, Båtbyggare, Glasmästare, Kopparslagare, Målare, Skräddare, Slaktare, Snickare och Vulkare. Verksamma under 1900-talet.

PDF-filerna ligger på ett USB-minne.

Priset är 200 kr och för postförsändelse

tillkommer 20 kr i porto. Beställ via e-post

monika.jonsson@telia.com

eller tel: 070-22 10 294

Dödsannonser och Inbjudningar till Begravningar

Vår senaste utgåva av kopierade Dödsannonser och Inbjudningar till begravningar fram till 1970, insamlade från privatpersoner. Mappen innehåller 2849 dokument, varav ca 385 inbjudningar till begravningar och resten dödsannonser på avlidna Älvsbybor. Den äldsta annonsen är från 1881.

Annonserna ligger på ett USB-minne. **Priset är 200 kr och för postförsändelse tillkommer 20 kr i porto.**

Beställ via e-post britt.norman@telia.com eller obergfia@gmail.com

Älvsbyns Forskarförenings Årsmöte 2019.

(En kopia av sekreterare Inger Boströms referat från årsmötet, publicerat i Piteå-tidningen).

Ännu ett årsmöte bland så många andra som föreningarna håller i början av året. Denna gång var det Älvsbyforskarnas tur och de förgyllde sitt välplanerade årsmöte med ett himla bra inslag där

En mycket intresserad publik

Åke Engman berättade om sitt första år som timmerkusk, en mustig skildring framförd på äkta pitemål. Det var nästan 80 personer som kom till mötet och alla andra är bara att beklaga med tanke på vad de gick miste om.

Men först om årsmötet!

Ordföranden Anders Sandström öppnade mötet med en tyst minut för dem som dött under året. Åke Engman valdes till mötesordförande och Inger Boström blev sekreterare och referent. Siv Lundin och P-O Persson utsågs att justera årsmötesprotokollet.

Föreningen har en omfattande och bra verksamhet och en god ekonomi. Sty-

relsen beviljades ansvarsfrihet och medlemsavgiften fastställdes oförändrad till 150 kronor för medlem och 50 kronor för skolungdom. Föreningen har i dagsläget nära 200 medlemmar, en hel del utspridda i riket och många även utomlands.

Valen av styrelse för 2019: Anders Sandström blev ordförande, Inger Torgersson sekreterare, Catharina Berggren kassör. Övriga ledamöter och andra involverade är Börje Isaksson, Helena Stenberg, Margareta Johansson, Britt Norman, Monika Johansson, Berit Ljuslinder, Ann-Sofie Öberg. Bland suppleanterna återfinns Tomas Granström, Kerstin Strömgren, Kurt Jarvelius,

Inger Öhlund och Margareta Holmström. Runo Bergkvist omvaldes till revisor med Bo Öhlund till revisorssuppleant.

Till vänster:

Anders Sandström tackar

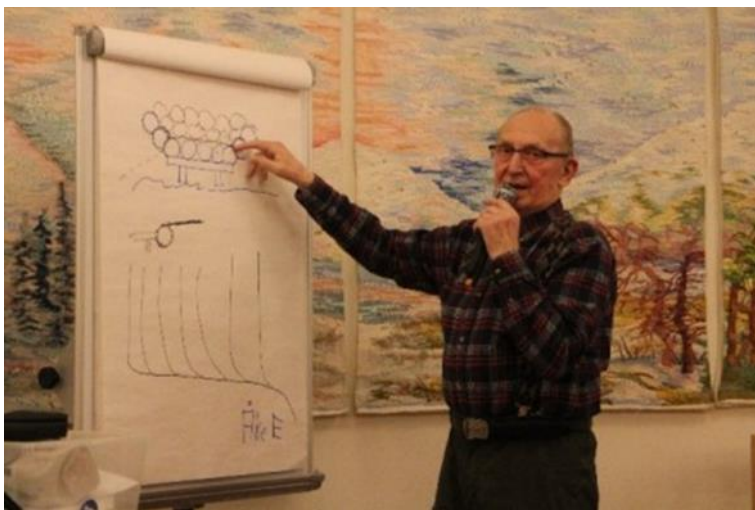
Åke Engman

*Catharina Berggren
har tackat Inger Boström*

Efter att snabbt ha avklarat de välplanerade mötesförhandlingarna blev det så Åke Engmans tur. Han gav goda insikter i livet på en gård då han var mycket ung. Så olika var förhållandena jämfört mot nu, att de framstår som från en annan planet och en annan tidsålder. Livfullt målade han upp bilder från sitt liv. Det var barndomen med den förkortade skoltiden, då man kunde ha skola med 13 elever fördelade på 7 klasser och undervisning bedriven av en och samma lärarinna. Han berättade också om sin arbetsfyllda ungdomstid. Visserligen var den mycket slitsam men han glömde inte att krydda sin berättelse med humoristiska inslag, något balanserande på det lagligas gräns. Åke hade tagit med sig ett "ylleliv" en rymlig undertröja stickad i värmande ylle av hans mamma och även ett par hemvävda kalsonger och tovade "socken" visade han upp.

Skissen över körvägar och timmerdoningar.

Med en tydlig skiss visade han hur körvägar kunde gå i skogen och hur de lastade timmerdoningar för att få största möjliga utrymme för mycket timmer och få fram det på säkrast möjliga sätt. Det lyckades ändå inte alltid. Det var branta och höga backar som kunde välta fororna och skada skogskarlarna. Hur livet gick till i timmerkojan, kockans myckna arbete med att utspisa sina huggare, ja allt berättade Åke om på en mycket gammal pitebondska med ålderdomligt klingande ord, ord som ibland behövde tydliggöras.

Så viktigt det är att dessa ovärderliga minnen dokumenteras i ord och bild och sparas för senare generationer som de verkliga och sanna kulturskatter de utgör.

Text Inger Boström / Foto Börje Isaksson

Åke vid de stickade och vävda ylleplaggen

Kyrkobyggaren Olof Jonsson Cartau

När Älvsby kyrka uppfördes anlätades bonden Johan Andersson på Byn och nybyggaren Olof Jonsson Cartau som byggmästare. Mycket lite är dock känt om den senare, annat än att han tjänat soldat för roten Cartau i Muskus och därefter blivit nybyggare i Lappurträsk. Låt oss därför studera denne man lite närmare avseende ursprung, soldattjänst, kyrkobygge och nybyggerverksamhet samt hur han lyckades i livet. Kanske går det teckna en mer mångsidig bild av denne man och hans gärning.

Ursprung

Olof Jonsson var född 1762 29/5 som son till soldaten Jonas Östensson Smäll o h h Karin Olofsdotter i Rohnäs. I familjen fanns även de yngre syskonen Segri f 1764, Osten f 1766 och Jonas f 1769. Fadern synes ha tjänat soldat under åren 1760-89 och torde därför ha deltagit i såväl det Pommerska kriget 1757-62 som i Gustav III:s ryska krig 1788-90, där han för övrigt avled den 24 aug 1789. Familjen verkar dessutom under något eller några år ha varit bosatta på faderns hemgård Visträsk nr 2, i varje fall föddes sonen Osten på detta ställe.

I Rohnäs hade man att underhålla fyra soldater som bar namnen Skicklig, Spännare, Smäll och Silverklot. En gammal nidramsa från byn har följande att förtälja om dessa soldater:

Stjickli, Spennar, Smell å Kleot, usla kara ålihäop.

Soldattjänsten

Olof Jonsson tog tjänst för roten nr 83 Cartau i Muskus den 5 jan 1787 och angavs då var 26 år gammal, ogift och 11 kvarter 5½ tum lång, d v s drygt 177 cm, vilket innebar att han var en lång man för sin tid. Rätt snart efter sin anställning kom Olof att dra ut i det av Gustav III anstiftade ryska kriget 1788-90.

Kungen påbörjade i januari 1788 planering för kriget och ett halvt år senare inskeppades Västerbottens regemente med Piteå kompani under kapten Ambrosius Berghman i Ratan för vidare transport till Öregrund och Helsingfors. Att helt följa kompaniets upplevelser under kriget låter sig inte göras, men när vi vid en generalmönstring drygt tio år senare (1802), får veta att Olof Jonsson Cartau erhållit "medaille" för tapperhet i fält, så måste det ha skett för insatser i detta krig. Kanske var det i samband med den svenska segern vid Uttismalm den 28 juni 1789 under Gustav III:s eget befäl. Kungen ledde då själv en avdelning om tre bataljoner ur Västmanlands och Västerbottens regementen. Vi vet att regementschefen överste Pauli och Piteå kompanichef kapten Bergman utmärkte sig vid detta tillfälle. Sannolikt gjorde så även ett antal meniga soldater.

Efter kriget gifte sig Olof år 1791 med Brita Danielsdotter, f 1765 30/1 d 1804 20/3, vilken var en dotter till Daniel Jonsson o h h Kerstin Eriksdotter i Manjärv. På soldattorpet i Muskus föddes så barnen Catharina f 1792, Jonas f 1795 och Olof f 1797.

Vid generalmönstring år 1807 erhöll Olof avsked eftersom han uppgavs ha blivit illa bleserad under senaste kriget och dessutom uppgavs vara sjuklig. Han kan dock inte ha varit värre därän eftersom han påtog sig uppgiften som byggmästare av kyrkan i Älvsbyn år 1807. Dessutom hade han något eller några år tidigare övertaget ett nybygge i det närbelägna Lappurträsk.

Svensk soldat i den gustavianska armén.

Kyrkobygget i Älvsbyn

Tanken på kyrkobygge och egen präst i Älvsbybygden var gammal. Redan 1781 hade frågan väckts om bygge av kapell och kaplansgård, främst för den långa resvägens skull. Av olika orsaker blev dock dessa byggen inte av, sannolikt på grund av kapellagets ringa storlek med blott 30 bondehushåll.

Först 25 år senare blev frågan åter aktuell då den kraftfulle biskop Nordin visiterade Piteå pastorat. Han förklarade att antingen måste kyrkan i Öjebyn utvidgas eller också bryta ut den övre delen av socknen, som då måste förses med kyrka och prästgård. Vid möte med prosten Nordvall den 1 december 1806 träffades befolkningen för att besluta om bygge och placering av den framtida kyrkan. En del ville då ha kyrkan i Korsträsk och andra på Byn. Beslutet blev dock att kyrkan skulle uppföras på sistnämnda plats.

Huvudansvaret för att bidra med byggnadsmaterial och arbetskraft kom att vila på det knappa femtitalet hemmansägare som fanns, medan nybyggarna endast behövde ställa upp med dagsverken. Timmer till byggnationen skulle köras fram under vintern, så att upptimringen kunde vidta våren 1807. Till att som byggmästare leda arbetet utsågs bonden Johan Andersson på Byn och nybyggaren Olof Jonsson Cartau i Lappurträsk.

Ett och ett halvt år senare invigde prosten kyrkogården och höll den första gudstjänsten i den då halvfärdiga kyrkan på Byn. Väggarna var upptimrade, men dörrar samt fönster saknades och mindre än hälften var täckt av tak. Vid den följande sockenstämman diskuterades lön och boställe för den blivande kaplanen. Dessutom gick man genom det pågående kyrkbygget och satte som mål att man våren 1809 skulle kunna hålla "beständiga" gudstjänster därstädes. Detta mål uppnåddes dock inte, ty först år 1813 ansågs kyrkan vara någorlunda färdigbyggd.

*Älvsby kyrka uppförd åren 1807-13.
En av de äldsta bilderna som finns.*

Kriget 1808-09 medförde förmodligen störningar i arbetet, även om vi inte har några direkta bevis härpå. Ryska trupper ockuperade kustlandet sommarhalvåret 1809 och det är sannolikt att rekvisitioner till armén även drabbade den avlägsna Älvsbybygden.

Med ingången av år 1809 avskildes formellt den övre delen av Piteå älvdal från Piteå landsförsamling och blev ett eget kapellag. Vid den första sockenstämman i det nybildade kapellaget, den 29 januari 1809, presenterades den nye komministern Olof Lindfors. Midsommardagen 1809 höll denne sockenstämma med "Elfsby" församling, då ett nytt uttryck, och nya tag togs vad gällde skyldigheten att bistå med material och dagsverken. Dessutom valdes sexmän, kyrkans uppsyningsmän som var sex till antalet. Bland dessa finner vi också Olof Cartau i Lappurträsk. Man kan fråga sig om det var Olof, som i egenskap av uppsyningsman, uppmärksammade församlingens präst att nedteckna följande omdöme om hans granne i Älvsbyns första husförhörlängd. Det heter där följande om nybyggarkollegan Johan Stridsman i Lappurträsk: "Johan Stridsman är försummelig att besöka Allmänna Gudstjänsten och har därför fått föreställningar af Comminister loci."

Vi vet inte hur mycket tid som Olof Jonson tillbringade vid kyrkobygget på Byn eller var han vistades under denna tid. Kanske hade han uppfört en stuga på den blivande kyrkmalmen, för vi vet att kyrkstaden har sin början redan under kyrkans byggnadstid. Detta trots motstånd från bl a den stridbare biskop Nordin i Härnösand som betraktade kyrkstäderna i Norrland som rena syndens nästen.

Nybyggare i Lappurträsk

När Lappurträsk krononybygge avvittrades och skattlades den 29 aug 1806 finner vi Johan Stridsman och Olof Cartau upptagna som nybyggare. Sannolikt har Olof övertagit rätten till halva nybygget av Erik Andersson o h h Anna Catharina som flyttade till Alter. Aktstycket ifråga är intressant eftersom det ger god bild av nybygget som erhållit immission den 11 nov 1799 och då fått 25 års skattefrihet. Lantmätaren Bergman lämnar följande beskrivning, där ordet parm är ett gammalt uttryck för ett hömått av varierande storlek genom tiderna:

1. Åker vid gården sandblandad mylla och spiklera, någorlunda frostfri men skenländig och ger blott tredje kornet, d v s en avkastning tre gånger utsädet.
2. Alterbäcksmýran beväxt med småbjörk som efter röjning kan ge ½ parm myrhö.
3. Osebromýran ger myrslog till ½ parm.
4. Långmýran myrslog som kan bärgas till 3½ parm.
5. Sjöfoder ut den s k Afvan jämte två små träsk med starr och vass ger 1 parm.
6. Mellanbergsmýran myrslog som ger ¼ parm.
7. Afvaträskrödingen kan efter röjning bärgas till ¼ parm.
8. Rörmyran på norra sidan Lappurträsket ger myrhö till 4 parm.
9. Stormyrtarmen myrslog som kan bärgas till starrvall ¾ parm.
10. Angertjärn kan efter fulländad utdikning ge ½ parm.
11. Odugliga myrar och mossar.
12. Berg och stenbackar.
13. Sjöar och vattendrag.
14. Skogen tillräcklig för husbehov.
15. Muskus äng.

På detta nybygge ansågs varje åbo efter fullständig odling endast föda 1 häst, 2-3 kor och några småkreatur med hjälp av lövskav och mossa. Mulbetet ansågs svagt och föga tillräckligt, fisk till husbehov fanns i Metträsket, men ingen humlegård var ännu anlagd. Tjärbränning nyttjades föga av dessa nybyggare eftersom de tillgångar som funnits hade blivit begagnade av kringliggande byar. Kvarnställe saknades och skatten föreslogs till 29/128 mtl.

Karta upprättad vid avvitrning och skattläggning av Lappurträsk krononybygge 1806.
Notera den gemensamma gårdstomten på udden i sjön.

Mot detta protesterade dock Muskus byamän som ansåg att trakten under Litt: 5 (Afvan) ej skulle ingå i nybyggets ägor, eftersom man efter laga dom år 1794 erhållit rätt att få utgräva det s k Visträsket ”uti hvilket träsk Afvan faller”. Nybyggarna anhöll dock vördsamt att få nyttja sjöfodret i Afvan eftersom denna var belägen på kronoallmänningen.

När Olof nådde 60 års ålder synes han ha överlämnat nybygget till näst äldste sonen Olof Olofsson Berggren. Denne kallas nämligen för krononybyggare i Lappurträsk här han träder i gifte med Anna Margareta Johansdotter ifr Övra Byn den 1 jan 1821. Då den äldste sonen Jonas Olofsson Berggren gifter sig med Sara Kajsa Nilsson ifr Muskus den 26 dec 1825 kallas han för sågställare. Som sådan återfinns vi honom också tillsammans med hustrun i Brattfors år 1826. Sedan flyttar de till Muskus nr 4 år 1827, där de verkar förvärva ett hemman. Dottern Catharina Olofsdotter gifter sig den 3 feb 1822 med Johan Berggren och den familjen finner vi senare bosatt i Visträsk.

Således hade Olof redan överlåtit nybygget till sonen Olof när han avled den 19 maj 1830, varför bouppteckningen efter honom endast utvisar det som han och hustrun ansåg nödvändigt för sitt liv som pensionärer, för att använda ett modernt uttryck.

Bouppteckning år 1830

När Olof Cartau avled den 19 maj 1830 hölls bouppteckning inom föreskriven tid den 11 juni samma år. Arvtagare var, förutom andra hustrun Brita Johansdotter, de båda sönerna Olof i Lappurträsk och Jonas i Muskus samt dottern Catharina gift med Johan Berggren i Visträsk. Eftersom nybygget och en del av lösöret, som t ex boskapen, redan hade överförts till sonen Olof,

så upptar denna bouppteckning blott kontanter, fordringar och personligt lösöre. Detta var dock inte fy skam, ty allt detta uppgick till 679 riksdaler 1 skilling 3 öre banco, medan boets skulder blott bestod av 33 riksdaler 34 skilling. Således ett överskott på hela 645 riksdaler 34 skilling, en mycket stor summa på denna tid.

Låt oss därför titta lite närmare på vad Olof och hans hustru ansåg sig behöva för att klara livet som dåtida ”pensionärer”. Först finner vi 2 guldringar om en dukats vikt, en mindre brännvinskalk och ett pipbeslag i silver samt ett fickur tillverkat av ”John Ward i London”. Vidare en smedja med alla dess tillbehör och ett mycket stort antal snickarverktyg, däribland 50 hyvlar!

Dessutom fanns i boet ett tiotal böcker bestående av Bibel, postillor och psalmböcker samt en ABC-bok och en gammal lagbok. Allt detta ger ett intryck av en mångsidig man som också var läskunnig, något som var vanligt bland soldater. De skulle ju kunna ta del av skriftliga instruktioner.

När man kommer till mannens och hustruns gångkläder så är listan imponerande lång. Bland Olofs högst värderade plagg finner vi en tulubb (kort päls) av blått vadmal med skinnfoder samt en s k kapott i samma material, men även en blå munderingsjacka av kläde och ett par blå byxor av vadmal. Bland hustruns kläder finner vi också en blå vadmalspäls samt klänningar av kamlots, kattun och bomull. Anmärkningsvärd är den stora mängden halsdukar i olika material och färger. Vad sägs om 1 grön, 1 ljusblå och 2 gulrutiga av siden, 3 av kattun, 6 av lärft och 1 karmosinröd av vadmal. På fötterna hade man kängskor eller s k lappskor av bällingar eller härnor.

Mest spännande är kanske beståndet av husgeråd, som ger oss en god bild av hur det kunde se ut i hemmet. Vi finner bl a ett ”wisarwerk med väckar och fotral” som var rödmålat, troligen ett golvur, samt en skrivpulpet. Vidare ett rödmålat skåp med dragkista (byrå) nedtill samt större och mindre kistor målade i rött eller blått. Bord, stolar och sängar fanns både målade och omålade, däribland också en soffa på Byn, vilket antyder att man hade en stuga vid kyrkan. Allt är upptaget – glasflaskor och burkar, strykjärn och tobaksdosa i mässing, spottkoppar, speglar, ljusstakar och räknetafla, ett okrönt besman samt mycket annat.

Av kontanter fanns sedlar och småslantar till värde av drygt 55 riksdaler samt 2 blanka silverriksdaler. Den värdemässigt största posten var dock boets fordringar, som uppgick till ca 316 riksdaler banco, där barnen var de största gäldenärerna enligt följande;

- mågen Johan Berggren i Visträsk med 133 riksdaler 16 skilling.
- sonen Jonas Berggren i Muskus med 103 riksdaler.
- sonen Olof Berggren i Lappurträsk med 62 riksdaler 42 skilling.

Enligt testamente skulle hustrun utöver sin giftorätt erhålla 250 riksdaler samt fritt få ”nyttja säng och sängkläder i resten av sina livsdagar”. Dessutom efterskänkte hon styvsonen Olof de 90 riksdaler som han enligt revers var skyldig, eftersom man ansåg att han tidigare på ett för oss okänt sätt hade förfördelats. Inventeringen och överenskommelsen undertecknades sedan av samtliga arvtagare, varvid änkan sannolikt inte var skrivkunnig eftersom hon använde sig av bomärke. Som inventeringsmän finner vi Anders Nyström i Muskus och Lars Magnus Johansson i Lappurträsk. De fattigas andel, som utgjorde 1/8 procent av inventeringen, och som till fullo erlagts kvitterades av kyrkoherden Anders Backman.

Epilog

I likhet med många andra forskare, såväl amatörer som professionella, får man ständigt justera, modifiera och förnya sina egna tolkningar av historien. Detta är mitt försök att i ljuset av vad jag nu vet teckna en bild av Olof Jonsson Cartau. Kanske kan den muntliga traditionen tillföra ytterligare uppgifter om denne man.

Olof måste ha varit en duktig person, som fullföljde något av en klassresa, från ett fattigt soldat-torp till betrodd kyrkobyggare och välbeställd nybyggare. Under de 20 åren som soldat blev han svårt bleserad under kriget 1788-90 och erhöll sedan medalj för tapperhet i fält. Kyrkobygget på Byn som pågick under åren 1807-13 måste ha inneburit en extraordinär arbetsbörda eftersom han något år dessförinnan förvärvat ett nybygge i Lappurträsk med stora behov av nyodlingar. När bouppteckning hölls efter hans död år 1830 redovisar boet en behållning på 645 riksdaler banco, en mycket ansevärd summa vid denna tid!

Medalj för visad tapperhet och mod i krig eller krigssituationer, s k tapperhetsmedalj, inrättades av Gustav III år 1789 och delades ut efter beslut av Kunglig Majestät. Ursprungligen var medaljen endast avsedd för underofficerare och manskap och var av gediget silver. Under kriget 1788-90 utdelades totalt 1.900 medaljer för manskap "i fält", medaljen fanns även i en marin variant. Den var 32 mm i diameter och bar på åtsidan kungens porträtt och kungatitel. Frånsidan bar inskriptionen "FÖR TAPPERHET I FÄLT" inom en lagerkrans. Det vore intressant veta vad som hände med Olof Jonsson Cartaus medalj. Säkert bar han den på bröstet då kyrkan i Älvsbyn invigdes.

Källor

Otryckta källor:

Ävvittring och beskrivning av Lappurträsk 1806. LM historiska kartor.
Generalmönsterrullor Västerbottens regemente. KrA.
Piteå tingslag häradsrätt bouppteckningar. LAH.
Församlingsböcker Piteå landsförsamling. LAH.
Församlingsböcker Älvsby kapellförsamling. LAH.

Litteratur:

Westerlund, Uno; Älvsbybygdens historia. Kyrkan 200 år i Älvsbyn. (Älvsbyn 2012).
Öberg, Sten F; Älvsbybygden. (Älvsbyn 1961).

Anders Sandström

Vid sel den 12 mars 2019

Här kommer ett axplock från Lennart Öhmans (Arvidsjaur) skrift ”Hur sjukvården kom till norr”.

Undertecknad har valt att plocka fakta från Lennart Öhmans skrift men har även fyllt på med ytterligare fakta och bilder.

Lennart Ö. skrift innehåller så mycket, alla vikarierande läkare, somliga som bara jobbat någon vecka eller månad i Älvsbyn. Av utrymmes skäl har jag inte tagit med allt det. De som är intresserade av det får läsa det i hans skrift som finns i forskarhörnan.

CENTRALDISPENSÄR.

Under många års tid var en centraldispensär placerad i Älvsbyn. På förslag till läkartjänsten vid den fristående Centraldispensären i Älvsbyn utsåg medicinalstyrelsen leg. läkaren Sandler i Södertälje och förste underläkaren Erik R Salander, Skellefteå. Centraldispensärläkaren Erik Henning Sandler tillträdde tjänsten vid CD i Älvsbyn augusti 1944. Många skolklasser bussades till Älvsbyn för undersökning.

Erik Henning Sandler född 1904-11-27 i Brunflo, Jämtland.

Gift 1939 med Anna Hedvig Emilia Christina född 1910 i Västmanland, död 1989 i Fagersta.

Erik Sandler avled 1957-06-28 i Älvsbyn.

Erik Sandler Dispensärläkare verksam i Älvsbyn från juni 1944 till juni 1957.

Eriks högsta önskan var att bota och hjälpa sina medmänniskor. Han utbildade sig till lungläkare, efter att själv ha haft tuberkulos. Det gjorde att han hade en speciell förståelse för sina patienter. Han stod i första ledet under kampen mot tuberkulosen i Norrbotten. Från 1944 till 1957 skötte han Centraldispensären i Älvsbyn.

Den täckte en stor del av Norrbotten och Lappland. Detta skedde i samarbete med ”lappmarksdoktorn” Einar Wallquist i Arjeplog. På dispensären fann de sjuka inte bara bot och hjälp, utan också en medmänniska och vän. Bland annat har patienter berättat hur han på väg till arbetet kunde sätta sig på en bänk med gubbarna och berätta roliga historier. Han hade humor och ingav dem tröst, livs hopp och en ljus livstro. Hans glädje inför resultatet av tuberkuloscampen påverkade bygdens folk. Det handlade ofta om människor med svag ekonomi, men de patienter som inte hade några pengar behövde inte betala. Erik förlorade kampen mot cancer 28 juni 1957. Den hade drabbat honom redan 1953.

I det längsta försökte han dölja sjukdomen och fortsatte arbeta ända till slutet.

Erik Sandler Dispensärläkare

Artikeln om Sandler är en avskrift från ett tidningsurklipp.

Central dispensären Kyrkostigen Älvsbyn

Dispensären låg på kyrkmalmen mitt emot Kyrkostigen 2. (Gamla Petterssons affär)

Efter Erik Sandler blev Rolf Mellander läkare på dispensären i Älvsbyn.

Dispensärläkare

Rolf Einar Mellander född 1908-10-07 i Göteborgs Domkyrkoförsamling verksam i Älvsbyn från 1958 till 1960. Dispensären låg även då på kyrkmalmen i huset på ovanstående bild.

Rolf Mellander, gift 1939-09-03, med Birgit Elisabet Mellander född 1913-09-03 i Göteborg.

Familjen var skriven i Arvika 1956 enligt Sveriges befolkning 1960 (ArkivDigital). Flyttade till Älvsbyn 1959.

Paret hade en son Rolf Einar Birger född 1941 och dotter Agneta Elisabet född 1945. Framgår ej när familjen flyttade från Älvsbyn, men år 1970 bodde de i Vänersborg, även 1980 bodde familjen i Vänersborg.

Rolf Mellander avled i Göteborg 1993-05-24. Makan Birgit Elisabet hade avlidit 1987-03-24 i Vänersborg.

Dispensärläkare Rolf Mellander
Verksam i Älvsbyn 1958-1960.

Dag Herman Lennart Sanne, född 4/8 1909 i Morlanda, med. lic. 1941, underläkare Lunds lasarets lungklinik januari 1952, dispensärläkare Älvsbyn 1/8 1960, centraldispensärläkare Älvsbyn 1/1 1964, sjukhemsläkare 1/1 1967, överläkare lungklinik Piteå 1/6 1973, avled den 29 oktober 1974, då bosatt på Skolgatan 5 i Älvsbyn.

Dr. Sanne var gift 1945-05-12 med Kerstin Maria Margareta Född 1915-08-09 i Växjö, Kronobergs län, Småland. Paret hade två döttrar, födda 1946 och 1949, efter det doktor Sanne avled flyttade Kerstin ner till Lund där båda döttrarna bodde med familjer.

Dag Sanne var den sista Dispensärläkaren i Älvsbyn.

Dispensärläkare Dag Sanne verksam i Älvsbyn från 1961 till 1974.

I Byabladet nr 29 under rubriken "Hur sjukvården kom till Norr". Där finns början på redogörelsen som Lennart Öhman skrivit om läkarsituationen i Älvsbyn och om den första Provinsialläkaren Lundgren. Här kommer delar ur ytterligare ett avsnitt från Öhmans skrift som även det handlar om första läkaren Lundgren.

PROVINSIALLÄKARE ÄLVSBYN

Distriktet inrättades som extra 1896 blev ordinarie 1916.

Läkaren Karl Alfred Hjalmar Lundgren född 1862-12-02 i Lomma, Malmöhus län, med. lic. 1893, kom till Elfsbyn och tillträdde då sin tjänstgöring som järnvägläkare "å statens järnvägsbyggnad" -av medicinalstyrelsen förordnad järnvägläkare vid stambanebyggnaden i Norrland från 11/7 1897 till 1894. antogs av järnvägsstyrelsen till järnvägläkare å linjen Boden-Elfsbyn för tiden 1/8 1894-1/10 1895 sen järnvägläkare å linjen Boden-Långträsk.

Den 17 april 1896 utsedd till extra provinsialläkare i "nyinrättade, med statsbidrag försedda extra provinsialläkare distriktet i Elfsby". Förordnandet förnyades 18 mars 1901 och 7 maj 1906, tillika jvg-läkare å linjen Boden-Långträsk enligt med. styrelsens medgivande 5 juni 1896. Provinsialläkare i Råneå distrikt 11 november 1910-28 april 1914, dito i Klippans distrikt från 29 april 1914-30 december 1927, då han pensionerades. Lundgren var tillförordnad karantänsläkare vid Käsö karantänanstalt 12 september-25 oktober 1906. Avled i Gråmanstorp, Kristianstads län 1935-03-27.

Här en bild på Dr. Sanne på väg ner från sin bro-trappa på Skolgatan 5. Bilden är från dr Tvedtens bildsamling. Huset revs i samband med utbyggnaden av Vårdcentralen och Sjukhemmet

Därefter följer flera olika läkare med endast kortare vikariat.

Karl-Filip Hollström född 1877-08-12 i Luleå, utnämndes 1911 till extra provinsialläkare i Älvsbyns distrikt, tillträdde 1912. Blev ordinarie provinsialläkare i Älvsbyn den 1 januari 1916 - 31 december 1919. Distriktet blev därefter vakant en tid. Hollström utsågs till förste provinsialläkare i Kopparbergs län 1919 (jan 1920-maj 1929). Hollström avled i Uppsala 1971-02-10.

Birger Sebastian Högrell född den 13 juni 1869 i Bergum, Älvsborgs län, blev nästa läkare i Älvsbyns dt 1/7 1920-31/7 1924, (Han stannade kvar i Norsjö och vikarierade på sin gamla tjänst de första 16 dagarna). Högrell avled i Skara 1940-03-07.

Lave Olaus Ingvarsson född 1893-10-16 Jönköping. Läkare i Älvsbyn 1925-1932. Avled i Gävle 1980-11-02.

Eskil Anders Johnell född 22/6 1895 i Nyköping. Död i Nyköping 1974-07-11
Provinsial-och dispensärläkare i Älvsbyns dt 1 augusti 1932-1940.

På sidan 18 finns två tidningsurklipp där doktor Johnell omnämns.

Torsten Fritjofsson född 20/6 1885 i Stockholm. Provinsialläkare i Älvsbyns distrikt 1 sept. 1940 med mottagning på Prästgårdsgatan. Fritjofsson slutade i Älvsbyn 20/6 1948.

Avled i Uppsala den 9 febr. 1972.

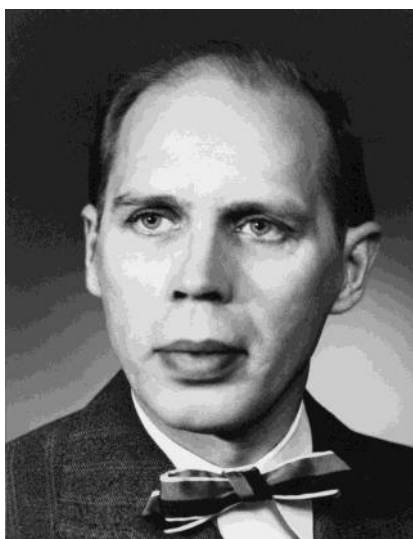
Karl Folke Englund född 27/6 1899 i Rättvik.

Provinsialläkare verksam i Älvsbyn från 1960-05-01 till 1967-06-30.

Englunds mottagningen låg på Prästgårdsgatan 7.

Avled 25 juli 1976 i Uppsala.

Bild på huset med läkarmottagningen Prästgårdsgatan 7.
Finns på nästa sida.

Provinsialläkare
Gunnar Granström född 24/6 1909 i Luleå.
Granström utnämndes 15/10 1948 med tillträde 1 december 1948 till provinsialläkare i Älvsbyns dt, med mottagning på Prästgårdsgatan 7. Granström var verksam i Älvsbyn till 1955.

I Öhmans skrift står det att enligt Fredrich Tvedten var Granström Rotarys förste president i Älvsbyn.

Gunnar Granström var gift 1939 med Ruth Ingeborg Kristina född Näslund 1912 i Bollnäs, hon avled i Skoghäll, Värmland 1977.

Granström avled den 15 oktober 1974 i Hammarö, Värmland.

Huset låg på Prästgårdsgatan 8. På bilden rakt fram AB A. Pettersson. Till höger Apoteket. Det här huset var Älvsbyns första skolhus, byggdes 1863. Skolans första lärare var Efraim Lind. I början av 1930 talet byggdes det om till Läkarmottagning på nedre våningen och läkarbostad den övre. Bilden är troligen från mitten av 1930 talet. Bildens ägare Thornberg. När revs huset? Kanske någon läsare vet?

Den 1 juli 1949 delades Älvsby distrikt upp i Älvsbyns södra dt och Älvsbyns dt. Under några år var det tydligen svårt att rekrytera läkare i Älvsbyn för längre förordnanden. Många vikarier under kortare perioder fanns dock här. På Storgatan 4, en trappa upp fanns en mottagning under några år.

Provinsiälläkare
Gunnar Vilhelm Sjöström,
Född 1910-10-25.
Verksam i Älvsbyn 1952-
1961.
Gunnar Sjöström levde de
sista åren i Spanien på
Teneriffa, där han avled.

(Följande avskrift från Öhman)
ÄLVSBYNS LÄKARDISTRIKT.
Provinsiälläkardistriktet namnändrade till läkardistrikt från 1 juli 1963 i samband med att landstingen i Sverige övertog ansvaret för provinsiälläkarna från staten. Älvsbyns provinsiälläkardistrikt och södra distriktet sammanslogs till Älvsbyns läkardistrikt från och med den 1 juli 1963. Det nya läkardistriktet omfattade Älvsbyns köping och kommun samt från Arvidsjaurs kommun: Nästräsk, Dojom och Moran. Invånarantalet i läkardistriktet 1960 var 9 548 och beräknades uppgå till omkring 9 800 år 1970. Intill ”dess tvåläkarstationen erhållits äro läkarna fortsättningsvis placerade var för sig i nuvarande provinsiälläkarmottagningslokaler i Älvsbyn”.

Provinsiälläkare
Carl-Arne Sjöstrand
född 1932-09-30 i
Örebro.
Verksam i Älvsbyn
1964-1966.
Lokal: Storgatan 4
en trappa upp.
År 1990 bodde fa-
miljen i Sollefteå.

ÄLVSBYNS TVÅ-LÄKAR-
STATION.
(avskrift från Öhmans)

Landstingets tvåläkarstation i Älvsbyn påbörjades i november 1965 som statskommunalt beredskapsarbete. Den var kostnadsberäknad till 1 848 000 kr. För att ge plats för tvåläkarstationen revs den ena av de byggnader som utgjort personalbostad.

Älvsbyns tvåläkarstation blev (enligt uppgift från Tvedten) 1968 den första i Norrbottens län bemannad med två ordinarie provinsialläkare. Enligt provinsialläkaren Sven Grapenson (Norrfjärdens dt) var det han som värvade läkarna Schäufele och Tvedten till Älvsbyn.

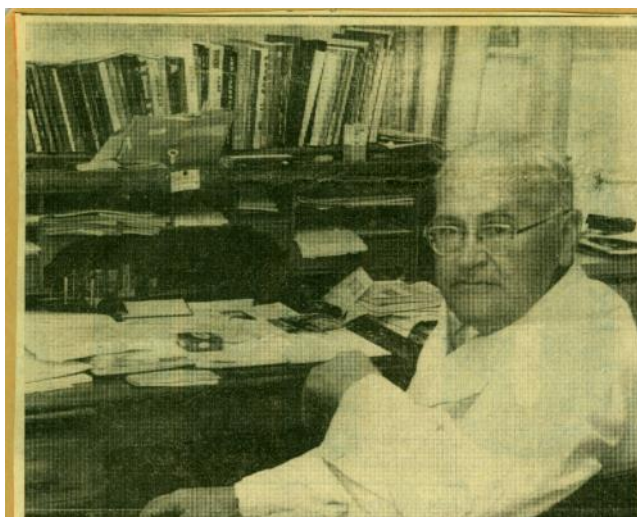
Båda hade stora, svåra/jobbiga jourdistrikt, men Grapenson kunde locka dem med jourkedjan i Piteå. Grapenson ringde till länsläkaren John Henriks-son i Luleå och sade ”de kommer inte om de inte får vara med i jourkedjan”. Grapenson fick dennes tillstånd att värva dem till Älvsbyn.

Provinsialläkare
Friedrich Tvedten f. 1/3 1923
Verksam i Älvsbyn 31/7 1968
till 31/7 1987

Mottagning Älvsbyns Vårdcen-
tral Fluxenvägen.

Avled den 30 oktober 1997
i Kalix.

Klipp från
en tidning.
Troligen
PT.
30 juni
1967

Älvsbydoktor går i pension efter 33 år i Norrbotten

Provinsialläkare Folke Englund i Älvsbyn som den 1 juli lämnar sin tjänst här uppe är i mycket en märklig man. Han har tillbringat 33 år i länet varav 23 i Vittangi och tio i Älvsbyn. I Älvsbyn har han fått ett mycket gott namn om sig som en skicklig läkare; en man som alla litat på när det knipit i magen eller sprängt i huvudet. En karl med sådan rutin och människokännedom att han ofta bokstavigt talat "har sett utan att undersöka" vad det har varit för fel på patienten. — Man får en viss intuition under åren, så man ofta kan se om en patient är sjuk eller inte, säger han själv.

Under tiden i Vittangi hade han ett mycket stort distrikt till ytvidden. Det var lika stor yta som Halland, Blekinge och Skåne tillsammans och omfattade Kiruna stad och Karesuando socken. Han kunde alltså med rätta kallas för "lapplandsdoktor". Englund är annars dalkarl men har helt fallit för Norrbotten. — SIDAN 4—

— Det här trädet skall jag fridlysa innan jag reser, säger doktor Folke Englund. Jag har aldrig sett ett praktfullare exemplar. Det är 1,90 meter i diameter och är kanske Norrbottens största björk. Det verkar som om nio vanliga björkar har förenats till en under århundradens lopp.

Ulrich Schäufele,
född 1929 25/1 i Tyskland.
Provinsialläkare i Vuollerims
dt. Ordinarie provinsiallä-
kare i Älvsbyns dt
1968– 31/12 1972.
Vid reformen distriktsläkare
vid Skolgatan 3 i Älvsbyn.
1 januari 1973 VC-chef.
1 januari 1982-31/1 1992
chefsläkare primärvården
Piteåområdet 1989-1991,
dessutom skolläkare i Älvsbyn
samt anvisningsläkare RFN
Vidsele. Efter pensioneringen
1/2 1992 bosatt i Älvsbyn.

Avled i Älvsbyn den 18 jan.
2018.

Svår rälsbussolycka vid Högheden Klipp från Norrbottens Kuriren den 3 oktober 1938.

Nere till höger en avskrift av en tidnings artikel.

Ur PT den 12 april 2010 för 75 år sedan.

Det är från Öhmans skrift.

Händelsen skedde i april 1935.

Jenny Lovisa Vesterlund

född 1909-10-08 i Husavan Arvidsträsk. Hon avled dock 1935-09-15 på Sandträsk sanatorium i Tbc.

Tydligen kunde inte hennes liv räddas från tbc.

Hennes föräldrar var Karl August Vesterlund (1875-1960) och Anna Maria f. Myrenius (1879-1953) född i Arvidsjaur.

Det var före det Teugervägen förbi Arvidsträsk mot Älvsby blev klar (1941-1942).

Sexton skadade vid busskollision på Pitebanan.

Svår dimma hindrade sikten.

Tre personer svårt skadade; 13 sluppo undan med skärsår och mindre blesyrer.

Två av järnvägens rälsbussar av boggietypp, kolliderade i går afton vid Höghedens hållplats på Pitebanan, varvid 16 personer skadades, ingen dock livsfarligt. Den svårast skadade, A. Lundin från Högheden infördes i bil till garnisonssjukhuset i Boden, två fördes till Piteå lasarett och de övriga omhändertogs av doktor E. Johnell i Älvsbyn.

Olyckan inträffade kl. 8.30. Två rälsbussar voro på väg från Piteå till Älvsbyn och gingo omedelbart efter varandra. Båda voro fullsatta med tillsammans omkring 150 passagerare. I vanliga fall avgår endast en buss från Piteå, men på grund av det stora resandeantalet hade en reservbuss insatts.

Om olyckan har följande berättelse lämnats:

Då första bussen kom till Höghedens station kunde föraren icke upptäcka någon väntande på perrongen och hade även den uppfattningen, att ingen av passagerarna i bussen ville stiga av vid denna station. Han saktade därför endast farten vid passeran-

det av stationen men stannade icke. Då bussen hunnit förbi stationshuset reste sig emellertid en dam i bussen och bad att få stiga av vid Högheden. Föraren stannade då för att låta passageraren stiga av. Bussen stannad längst ute vid perrongens norra ända. Till följd av den svåra dimman var tillfället, kunde den efterföljande bussens förare icke i tid upptäcka att den första bussen stannat, efter att ha passerat själva stationshuset. Då föraren såg att den första bussen passerad stationen, tog han för givet att den icke skulle stanna. Han körde därför vidare och uppmärksammade för sen den stillastående bussen, varför en kollision icke kunde undvikas. Vid sammanstötningen, som blev mycket kraftig, kastades passagerarna i de båda bussarna om varandra och båda boggierna blevo svårt ramponerade.

Sexton av passagerarna blevo mer eller mindre skadade. Samtliga fördes i personbilar och bussar till Älvsbyn där de omhändertogs av provinsialläkaren doktor E. Johnell. Den svårast skadade av passagerarna, A. Lundin från Högheden, fördes omedelbart i bil till Garnisonssjukhuset i Boden där det konstaterades att han fått halspulsådern skadad och en del andra mindre skärsår. Ehuru skadorna äro allvarliga anses icke fara för livet föreligga.

Till följd av olyckan uppstodo er del tåg förseningar såväl söderut som norrut. Uppgående persontåget från Vännäs till Boden blev 45 minuter försenat. Södergående stockholmståget blev försenat lika lång tid.

Ett hjälptåg utgick omedelbart efter olyckan från Boden medförande specialutbildat manskap.

Vid 12-tiden i natt hade doktor Johnell avslutat behandlingen av de skadade. Doktor Johnell meddelar att sammanlagt sexton skadade förts till honom för vård. En av dessa, den svårast skadade Lundin från Högheden, sändes omedelbart till garnisonssjukhuset i Boden för vård, och två andra, som voro på väg till Boden då olyckan inträffade, fingo medfölja dit. De båda sistnämnda skador voro av yttlig karaktär.

Två personer, som erhållit skador i huvudet, sannolikt skallfrakturer, och voro rätt medtagna, ha förts till Piteå lasarett för vård. De övriga tretton skadade erhöilo förband av doktor Johnell, varefter de kunde återvända till sina hem. De flesta voro nämligen bosatta i Älvsbyn eller dess närhet. Tre av de sistnämnda tretton patienterna komma på måndagen att sändas till sjukhus för röntgenundersökning. De flesta hade erhållit skärsår av kringflygande glasskärvor, stukningar i händer och fötter samt i ett fall utslagna tänder. Fyra eller fem hade ådragit sig hjärnskakning.

Samtliga de vid olyckan skadade voro yngre människor i åldern mellan 15 och 40 år.

En följd av olyckan blir att intill dess nya bussar hunnit insättas kommer trafiken på Pitebanan att upprätthållas av ånglok. Ett lok medförande tredjeklassvagn och en finka avgick kl. 1.45 i natt från Boden till Älvsbyn för att sättas i trafik.

Värdet av de uppkomna skadorna på de båda boggiebussarna har icke kunnat uppskattas. Rälsen blev icke uppriven på olycksplatsen.

Det hjälptåg, som utgick från Boden kl. 22.10 på söndagskvällen, bogserade in de båda ramponerade rälsbussarna till Högheden och återvände därefter till Boden.

Norrbottens-Kuriren har haft ett samtal med trafikinspektören i Boden, som i huvudsak bekräftade den förestående redogörelsen för olyckan. Olyckan inträffade inom hållplatsens område. En omfattande utredning pågår. Allmänheten är givetvis särskilt intresserad av att få veta hur säkerhetstjänsten fungerade vid olyckstillfället.

FÖR 75 ÅR SEDAN

Flygambulansen rekviderades av doktor Johnell i Älvsbyn för transport av en sjuk kvinna i Arvidsträsk till Sandträsk. För omkring en vecka sedan insjuknade 25-åriga fröken Jenny Vesterlund från Långträsket i lungblödning för vilket hon sedan vårdats av doktor Johnell och syster Ruth. Då emellertid sanatorievård var erforderlig måste den sjuka transporteras till Sandträsk för vård och då vägförhållandena för denna bygd äro ytterst dåliga, tillgrip man det mest moderna forskaffningsmedlet flyget och då gick det utmärkt. Vid 11-tiden landade flygambulansen på Långträsket och efter cirka 20 minuter var den sjuka ombord och i sällskap med syster Ruth anträdde färden vilken beräknades ta cirka 20 min.

Gästgivare Danielssons dotter i Tvärån

Lea och Johan Bernhard Vesterlund med sonen Gösta Walfrid.

Åkaren Johan Bernhard Westerlund född 1881-03-21 i Tvärån gift 1912-12-13 med Lea Danielsson född 1893-01-14 i Tvärån, dotter till Nils Gustaf Danielsson (1864-1927) och hans hustru Sofia Alvina Johansdotter (1868-1924) född i Granträsk.

Lea avled 1914 endast 21 år gammal, Diagnos: Tuberkler i magen

De hade då en son Gösta Walfrid född 1913-04-05. på drygt ett år.

Johan Bernhard gifte om sej 1915 med Anna Karolina Johansson född 1891-06-26 i Tällberg, Mellangård.

De fick 6 barn fram till 1925

Dagny Linnea	1915
Johan Göte	1916
Knut <u>Åke</u>	1918
<u>Valborg</u> Bernhardina	1919
Mary <u>Ejvor</u>	1921
Klas <u>Georg</u>	1923

Då drabbades familjen ytterligare av sorg, då de två äldsta barnen omkom under badning i Piteälven. Det hände den 5 juli 1925.

Den 14 juli 1925 födde Anna en dotter, Klary Linnea.

Begravningen av de båda drunknade barnen ägde rum den 16 juli.

Två dar efter det Anna fött dottern.

Man kan undra hur familjen klarade av den svåra situationen?

1931-08-04 föddes ytterligare en dotter Onny Minetty.

Bernhard Vesterlund avled 1954-02-15

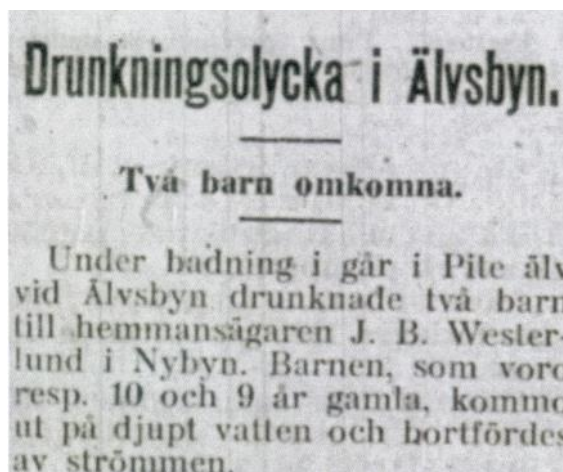
Anna avled på Nyberga 1981-08-15

Bernhards dödsannons finns på USB-et som forskarföreningen säljer:

”Dödsannonser och inbjudningar till begravningsar”.

Även de drunknade barnens annons finns på samma USB. Se på sidan 3, under försäljning.

Annonsen har jag fått låna av Karin Johansson.

Vad har en enkel etta för betydelse?

Föregående Byablad nummer 31 innehöll en artikel ”Ett hårt mäniskoöde”.

Det handlade om Anna Justina Nordlund. Där uppmärksammade jag att när Anna flyttade till Älvsby församling så blev det fel födelsedatum. I födelseboken är det tydligt och klart tvillingar födda 1867-11-25, men vid inflyttningen till Älvsby församling så råkade en etta ramla bort, så Annas födelsemånad blev januari istället för november. Nu har jag fått tag på dödsannonsen och där står den felaktiga födelsemånaden. Hennes tvillingbror Nils Petter hade kvar rätt födelsemånad hela tiden.

Vi släktforskare brukar hävda att det som står i kyrkböckerna är original och ska följas. Men prästerna kunde ju lätt skriva fel också. Därför måste man kolla upp om man ”tappar” bort någon i husförhörslängderna, ibland kan man se att en rättning är gjord, men inte alltid som i detta fall. Då kan felet följa livet ut.

Gun

Här ”aprilbilden” från årets kalender.

Min kära kusin och släktforskare, Kurt Seger från Degerfors kom med en undran: vem byggde och ägde biosalongen i Korsträsk? Huset bakom Konsum på bilden.

Han skrev även en kul historia som jag fick lov att bifoga, det kanske är någon mer som känner igen sej?

”Där såg jag många filmer som jag smet in på i halva föreställningen, min kassa var för det mesta tom. Axel Engman var biljettkontrollant men var snäll och tittade åt ett annat håll, vilken tur för oss.”

Gamla fotografier efterlysning

*Bilden till vänster
Har vi redan fått
identifierad.*

Handlande i Norr Storfors, Älvsbyn. Axel Teodor Sjölund f.1871-08-10, med hustrun Vilma Augusta Larsson 1888-04-03 samt barnen Folke f.1916, Karl-Filip f.1919 och Anna f.1923 Bilden är identifierad av Birgitta Sjölund.*

*Okänt par
Bildens ägare Elisabet Åkerlund.
Är det någon som känner igen paret?*

*Stående längst bak:
Dorina Bergfast,
Britt Johansson,
Hjördis Seger.
Mittenraden:
Tage Olofsson,
Kurt Seger,
Rune Olofsson.
Främsta raden:
Gudrun Engman,
Stig Engman?,
Gunnel Olofson?
Birgitta Engman?
Bernt Sandberg.*

*Kurt är osäker på
namnen därför frå-
getecken.*

På skolgården i Korstråk.

Kortets ägare Kurt Seger

*Trevlig sommar
önskar vi er alla!*

Styrelsen

*Älvsbyns
Forskarförning
www.älvsbyforskarna.se*

TOLKA DINA DNA-RESULTAT

med Åsa Holmström-Öhlund

GOTIS ÖJEBYN

Lördagen den 18 maj

Kl. 10.00 till 16.00

**Pris: 145:- inklusive
kompendium**

Anmälan senast 11 maj till

Åke Cederlund aced@telia.com

Frågor besvaras på tel: 072-543 08 35

